

Program osnovna šola
KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2, KLEKLJANJE 3,
Učni načrt

7. razred: 35 ur
8. razred: 35 ur
9. razred: 32 ur
Skupaj ur: 102 ure

Program osnovna šola

Klekljanje 1, klekljanje 2, klekljanje 3

Učni načrt za izbirne predmete

Avtorice:

Metka Fortuna, prof. razrednega pouka, učiteljica praktičnega in teoretičnega pouka klekljanja v Čipkarski šoli Idrija

Ines Štular, učiteljica matematike in tehničnega pouka ter izbirnega predmeta klekljanje na OŠ Ledina v Ljubljani

Dr. **Tadeja Primožič**, univ. dipl. etn. in kult. antropologinja, univ. dipl. soc. kulture.

Pri posodobljenem učnem načrtu predmetov klekljanje1, klekljanje 2 in klekljanje 3 so avtorice izhajale iz Učnega načrta za klekljanje iz leta 2000 ter upoštevale mnenja in nasvete učiteljev in strokovnjakov v zvezi s poukom klekljanja.

Strokovni recenzentki:

Ivana Leskovec, univ. dipl. etnologinja, Mestni muzej Idrija

Mira Časar, upokojena predmetna učiteljica

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Žiga Turk**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Jezikovni pregled:

Mira Turk Škraba

Ljubljana 2012

Sprejeto na 152. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne 25. 10. 2012.

KAZALO

1	OPREDELITEV PREDMETOV KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2 IN KLEKLJANJE 3.....	1
2	SPLOŠNI CILJI PREDMETOV KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2 IN KLEKLJANJE 3.....	2
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PREDMETOV KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2 IN KLEKLJANJE 3	3
4	STANDARDI ZNANJA.....	14
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	17
5.1	Uresničevanje ciljev predmeta.....	17
5.2	Individualizacija in diferenciacija.....	17
5.3	Medpredmetne povezave	19
5.4	Preverjanje in ocenjevanje	19
5.5	Informacijska tehnologija	19

1 OPREDELITEV PREDMETOV KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2 IN KLEKLJANJE 3

Čipke so že od nekdaj veljale za vrhunec spretnosti in znanja ženskih ročnih del in so bile zato zelo cenjene. Klekljanje je eden izmed načinov izdelovanja čipk. Klekljana čipka je, poleg šivane, tehnično najbolj razvita in tudi najbolj razširjena ročno izdelana čipka v slovenskem prostoru.

Čeprav se je klekljarsko znanje širilo v preteklosti predvsem iz roda v rod, je bilo in je še vedno izredno pomembno uvajanje organiziranega poučevanja klekljaric v šolah in tečajih.

V Sloveniji v vseh treh klekljarskih središčih – Idrija, Železniki, Žiri – delujejo čipkarske šole. Najstarejša je idrijska, ki je bila ustanovljena leta 1876 in od ustanovitve deluje neprekinjeno. Čipkarsko šolo Idrija je letno obiskovalo 100 do 300 učenk, zadnjih 20 let pa ima šola letno okrog 400 učenk in učencev. V Železnikih je bila šola ustanovljena leta 1907. Do leta 1960, ko je prenehala delovati, jo je letno obiskovalo 40–50 učenk od petega do petnajstega leta starosti. V Žireh je bila čipkarska šola ustanovljena leta 1906 in od takrat deluje neprekinjeno.

Klekljanje so trije enoletni izbirni predmeti: klekljanje 1, klekljanje 2 in klekljanje 3, vsak od navedenih v letnem obsegu 35 ur, ki jih osnovna šola lahko ponudi učencem zadnjega triletja osnovne šole. Znanja in vsebine, zaobseženi v izbirnem predmetu klekljanje, so medsebojno povezani, se nadgrajujejo in poglobljajo, zato se učenec lahko vključi k predmetu klekljanje 2, če obvlada minimalna znanja predmeta klekljanje 1, in k predmetu klekljanje 3, če obvlada minimalna znanja predmetov klekljanje 1 in 2. Minimalna znanja lahko učenec dokaže tudi s potrdili o izobraževanjih s področja klekljanja, doseženih pri različnih izvajalcih, npr. čipkarska šola, krožki klekljanja, tečaji klekljanja.

Predmeti spadajo v družboslovno-humanistični sklop izbirnih predmetov.

NAMEN PREDMETOV

- Klekljanje pri učencih oblikuje občutek za lepo ter jih ob njihovi aktivnosti vodi k soustvarjanju lepega;
- učenci ob njem uresničujejo svoje interese, so ustvarjalni in sodelujejo v okviru svojih sposobnosti;
- razvijajo ročne spretnosti, se naučijo natančnosti in vztrajnosti;
- spoznavajo in uporabljajo različne materiale;
- pridobivajo si delovne navade;
- navajajo se na samostojnost in kritičnost ob delu;

- razvijajo si psihomotorične sposobnosti in oblikujejo socialne vrednote.
- Velika pozornost je namenjena razvijanju sposobnosti za doživljanje občutka estetskih vrednosti.
- Učenci spoznavajo klekljanje in čipke kot pomemben element identitete in promocije Slovenije. Navajajo se na razumevanje, vrednotenje in doživljanje kulturne dediščine.

Učenci spoznajo zgodovino čipkarstva (izvor, spreminjanje namembnosti skozi čas, vrste ročno izdelanih čipk, strojno čipko, čipkarske centre) s poudarkom na klekljani idrijski čipki in čipki v slovenskem prostoru.

Težišče dela je praktično delo z močno poudarjeno individualizacijo pouka, ki izhaja iz narave dela, to je klekljanja, in iz klekljarskega predznanja učencev. Posamezni vsebinski sklopi izbirnega predmeta klekljanje so zasnovani tako, da omogočajo individualno nadgradnjo in poglobljeno obravnavo.

Praktično delo je dopolnjeno z osnovnimi teoretičnimi vsebinami, ki se obravnavajo po sistemu mednarodne barvne skale.

Pouk dodatno oplemeniti povezovanje z različnimi ustanovami, povezanimi s klekljanjem (čipkarske šole, muzeji, turistična društva, društva klekljaric ipd.).

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETOV KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2 IN KLEKLJANJE 3

Učenke in učenci:

- klekljajo čipke;
- spoznavajo območne in slovenske izraze, ki so povezani s klekljanjem in odkrivajo njihovo etimologijo;
- raziskujejo vzorce za klekljanje in razvijajo logično sklepanje ter abstraktno mišljenje;
- pridobivajo znanja in izkušnje za uporabo različnih materialov, ki jih uporabljajo pri klekljanju, in ob njej;
- si izmenjujejo znanje s področja klekljarstva;
- berejo, rišejo in uporabljajo načrte za klekljanje v sistemu mednarodne barvne skale risanja načrtov za klekljanje;

- razvijajo sposobnost opazovanja, predstavljalnosti in pomnjenja;
- razlikujejo med vzorcem, načrtom in čipko;
- se navajajo na kulturni dialog in kritično razmišljanje;
- razvijajo motorične sposobnosti, pridobivajo delovne navade, kot so pozornost, vztrajnost in potrpežljivost;
- se navajajo na čistočo pri delu.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PREDMETOV KLEKLJANJE 1, KLEKLJANJE 2 IN KLEKLJANJE 3

Vsebine predmeta KLEKLJANJE 1

- Klekljarski pribor
- Priprava na praktično delo
- Kitica
- Klekljarska terminologija
- Seznanitev s sistemom mednarodne barvne skale in uporaba načrtov v mednarodni barvni skali
- Ozki ali slepi ris
- Zgodovina čipkarstva (klekljarstva) v Sloveniji

Vsebine predmeta KLEKLJANJE 2

- Ris z notranjimi in zunanji postavki
- Sukani ris
- Zgodovina čipkarstva v Evropi

- Risanje in uporaba načrtov v mednarodni barvni skali

Vsebine predmeta KLEKLJANJE 3

- Idrijski ris
- Široki ris
- Uporaba čipk nekoč in danes
- Risanje in uporaba načrtov v mednarodni barvni skali

Operativni cilji in vsebine predmeta KLEKLJANJE 1

VSEBINA	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI IN GRADIVA ZA OBRAVNAVO	MEDPREDMETNE POVEZAVE
KLEKLJARSKI PRIBOR	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznati in poimenovati klekljarski pribor, • uporabljati klekljarsko terminologijo, • razumeti namen uporabe klekljarskega pribora, • uporabljati klekljarski pribor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opazuje, poimenuje in uporablja klekljarski pribor: blazina, košara, klekeljni, sukanci, vzorci, bucike, kvačke, kolovrat, motovilo, škarjice, podlaga za vzorce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slovenščina • Tehnika in tehnologija
PRIPRAVA NA PRAKTIČNO DELO	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pripraviti pripomočke in materiale pred začetkom klekljanja čipke, • zvezati klekeljne v pare s klekljarskim ali tkalskim vozlom ali z vozlom na zanko, • narediti zanko na klekeljnu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izbere ustrezno velikost košare glede na velikost blazine. • Pripravi vzorec pred pripenjanjem na blazino (ga prilepi na tršo podlago). • Pripne vzorec na blazino. • Umije si roke pred začetkom dela. • Očisti klekeljne. • Navije sukanec na klekeljne. • Zveže klekeljne v pare. • Naredi zanko na klekeljnu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija
KITICA	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nasnuti kitico, • klekljati kitico, • izdelati postavke v kitici, • izdelati ovitek, • podaljšati in skrajšati nit na klekeljnu, • kitico uporabiti kot končni izdelek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nasnuje kitico. • Pravilno drži klekeljne. • Posuka desni klekelj čez levega. • Prekriža levi klekelj čez desnega. • Zategne para. • Razporeja niti v pravilnem zaporedju. • Kleklja kitico. • Podira kitico. • Postavlja postavke v kitici. • Postavlja ovitke. • Podaljša in skrajša niti na klekeljnih. • Kitico uporabi kot končni izdelek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likovna vzgoja

KLEKLJARSKA TERMINOLOGIJA	<ul style="list-style-type: none"> • Učenec zna razlikovati, razumeti in uporabljati strokovne izraze s področja klekljanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ob klekljanju spoznava, razume, razlikuje in pravilno uporablja izraze: prekrižati, posukati, zategniti, zaklekljati, cel premet, ris ali platno, zakvačkati, nasnutek, zaključek, postavek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slovenščina
SEZNANITEV S SISTEMOM MEDNARODNE BARVNE SKALE (MBS)	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikovati med vzorcem za klekljanje in načrtom za klekljanje v MBS, • razumeti pomen MBS, • uporabiti vijolično križišče v MBS, • uporabiti rumeno barvo v MBS, • uporabiti črno barvo v MBS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na konkretnih primerih razlikuje med vzorcem, načrtom v MBS in čipko. • Ugotavlja prednosti uporabe načrtov v MBS. • Našteje osnovne barve MBS. • V MBS nariše tekoči par, navpični par, buciko, nasnutek para, oznake za sukanje, oznake za kvačkanje, cel premet in pri tem uporablja črno, rumeno in vijolično barvo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija • Likovna vzgoja • Matematika

OZKI ALI SLEPI RIS	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pripraviti vzorec pred klekljanjem, • nasnuti slepi ris ob pomoči načrta v MBS, • zaklekljati oz. narediti cel premet, • poimenovati pare, • po načrtu v MBS klekljati slepi ris, • izdelati slepi postavek, • podirati slepi ris, • postaviti zanko v slepem postavku, • klekljati ovinke v slepem risu, • klekljati vogale v slepem risu, • izdelati pomožni postavek, • dvakrat zaklekljati, • zakvačkati, • opazovati in poskusiti samostojno zaključiti čipko izdelano v slepem risu, • odpeti izdelano čipko. • Uči se opazovanja in prepoznavanja estetske vrednosti čipk ter kritičnega in objektivnega vrednotenja svojega dela v primerjavi z drugimi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pripravi vzorec za slepi ris in potrebne pripomočke za klekljanje. • Ob že pripravljenem načrtu v MBS nasnuje in kleklja slepi ris. • Kleklja slepi ris naravnost. • Poimenuje tekoči par in navpične pare. • Razporeja niti v pravilnem zaporedju. • Zateguje pare. • Izdeluje slepe postavke. • Ohranja linijo postavkov. • Podira slepi ris. • Kleklja slepi ris z ovinki in vogali na vzorčkih za slepi ris različnih zahtevnostnih stopenj, ki zajemajo kvačkanje, ovinke in vogale v slepem risu. • Opazuje čipko in odkriva morebitne napake. • Popravi napake. • Opazuje in poskusi samostojno zaključiti čipko. • Izdelano čipko odpne z blazine. • Pregleduje zbirko čipk. • Pomaga pri vrednotenju čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likovna vzgoja • Tehnika in tehnologija
ZGODOVINA ČIPKARSTVA (KLEKLJARSTVA) V SLOVENIJI	<ul style="list-style-type: none"> • Pozna osnovno splošno uveljavljeno in krajevno specifično terminologijo, povezano s klekljanjem v preteklosti in danes. • Pozna začetke ter osnovni zgodovinski razvoj čipkarstva (klekljarstva) v Sloveniji. • Pozna osnovne značilnosti klekljarstva v Sloveniji danes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opazuje, poimenuje in uporablja klekljarski pribor in druge pripomočke. • Uporabi vire in literaturo. • Obišče muzeje s klekljarskimi zbirkami. • Obišče razstave čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slovenščina • Tehnika in tehnologija • Zgodovina • Likovna vzgoja • Državljska vzgoja in etika • Odkrivajmo preteklost mojega kraja

Operativni cilji in vsebine predmeta KLEKLJANJE 2

VSEBINA	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI IN GRADIVA ZA OBRAVNAVO	MEDPREDMETNE POVEZAVE
RIS Z NOTRANJIMI IN ZUNANJIMI POSTAVKI	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznati vzorce za ris z zunanjimi in notranjimi postavki, • v barvah MBS prerisati načrt za nasutek in klekljanje risa z notranjimi in zunanjimi postavki, • prebrati in razumeti načrt v MBS za nasutek in klekljanje risa z zunanjimi in notranjimi postavki, • razlikovati pojma notranji postavek in zunanji postavek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Črno-belo predlogo za načrt klekljanja risa z notranjimi in zunanjimi postavki preríše z ustreznimi barvami MBS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika, tehnika in tehnologija
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nasnuti in klekljati ris z notranjimi in zunanjimi postavki ob pomoči načrta v MBS, • uči se obvladovati večje število parov klekeljnov, • uči se iz vzorca razbrati vrsto postavkov, • izdelovati zunanje in notranje postavke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pripravi vzorec za ris z notranjimi in zunanjimi postavki in potrebne pripomočke za klekljanje. • Nasnuje ris z notranjimi in zunanjimi postavki. • Kleklja ris z notranjimi in zunanjimi postavki naravnost. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • v barvah MBS prerisati načrt za klekljanje ovinkov v risu z notranjimi in zunanjimi postavki, • prebrati in razumeti načrt v MBS za klekljanje ovinkov v risu z notranjimi in zunanjimi postavki, • uporabljati že prej usvojeno znanje in ga nadgrajevati, • izdelati zanke in kvačkanje v klekljani čipki (dvozančno, večzančno kvačkanje), • klekljati ovinke v risu z notranjimi in zunanjimi 	<ul style="list-style-type: none"> • Črno-belo predlogo za načrt klekljanja ovinkov v risu z notranjimi in zunanjimi postavki preríše z ustreznimi barvami MBS. • Kleklja ris z notranjimi in zunanjimi postavki, ki vključuje ovinke in kvačkanje po načrtu, narisanim v MBS. • Opazuje čipke in morebitne napake. • Popravi napake. • Pregleduje zbirko čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija • Likovna vzgoja

	<p>postavki ob pomoči načrta v MBS,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ob izdelovanju lastne čipke in ob primerjavi le-te z drugimi spoznavati logično in praktično zgradbo čipke (npr. vloga zank v čipki) ter prepoznavati pogoste motivne elemente čipk. • Uči se opazovanja in prepoznavanja estetske vrednosti čipk ter kritičnega in objektivnega vrednotenja svojega dela v primerjavi z drugimi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomaga pri vrednotenju čipk. 	
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • v barvah MBS prerisati načrt za klekljanje pravokotnih, koničastih in daljših koničastih vogalov z notranjimi in zunanji postavki, • prebrati in razumeti načrt v MBS za klekljanje vogalov z notranjimi in zunanji postavki; 	<ul style="list-style-type: none"> • Črno-belo predlogo za načrt klekljanja pravokotnega, koničastega in daljšega koničastega vogala z notranjimi in zunanji postavki preriše z ustreznimi barvami MBS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iz vzorca razbrati vrsto vogala v risu z notranjimi in zunanji postavki, • izdelati pomožni postavki, • klekljati različne vogale v risu z notranjimi in zunanji postavki ob pomoči načrtov v MBS, • zaključiti čipko, izdelano v tehniki ris z notranjimi in zunanji postavki. • Uči se opazovanja in prepoznavanja estetske vrednosti čipk ter kritičnega in objektivnega vrednotenja svojega dela v primerjavi z drugimi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kleklja ris z notranjimi in zunanji postavki z različnimi vogali po načrtu, narisanim v MBS. • Kleklja ris z notranjimi in zunanji postavki, ki vključuje ovinke, kvačkanje in vogale. • Opazuje čipke in morebitne napake. • Popravi napake. • Zaključi čipko, izdelano v tehniki ris z notranjimi in zunanji postavki. • Pregleduje zbirko čipk. • Pomaga pri vrednotenju čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika • Tehnika in tehnologija
SUKANI RIS	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznati vzorce za sukani ris, • v barvah MBS prerisati načrt za nasutek in klekljanje sukanega risa, • v barvah MBS prerisati načrt za klekljanje ovinkov in vogalov v sukanem risu ter za 	<ul style="list-style-type: none"> • Črno-belo predlogo za načrt nasutka in klekljanje sukanega risa preriše z ustreznimi barvami MBS. • Črno-belo predlogo za ovinek, vogal in prehode iz sukanega v 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika • Tehnika in tehnologija

	<ul style="list-style-type: none"> • prehode iz sukanega v slepi ris in obratno, prebrati in razumeti načrt v MBS za klekljanje sukanega risa ter ovinkov, vogalov in prehodov v sukanem risu. 	<p>slepi ris in obratno preriše v ustreznih barvah MBS.</p>	
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iz vzorca razbrati, koliko parov klekeljnov potrebuje za sukani ris in kako prilagajati sukanje vzorcu, • nasnuti in klekljati sukani ris naravnost ob pomoči načrta v MBS, • prilagajati število sukanj vzorcu in zategovati pare, • klekljati ovinke in vogale v sukanem risu ob pomoči načrta v MBS, • klekljati prehode iz sukanega risa v slepi ris in obratno ob pomoči načrta v MBS, • zaključiti sukani ris, • uporabljati že usvojeno znanje in ga nadgrajevati. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nasnuje in kleklja sukani ris naravnost po načrtu v MBS. • Kleklja sukani ris z ovinki, vogali in s prehodi iz sukanega v slepi ris in obratno po načrtih v MBS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika • Tehnika in tehnologija
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ob pregledovanju različnih čipk in oblikovanju svoje spoznati logično in praktično zgradbo čipke ter vlogo sukanega risa v čipkah. • Uči se opazovanja in prepoznavanja estetske vrednosti čipk ter kritičnega in objektivnega vrednotenja svojega dela v primerjavi z drugimi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opazuje čipko in odkriva morebitne napake. • Popravi napake. • Zaključi čipko, izdelano v tehniki sukanega risa. • Pregleduje zbirko čipk. • Pomaga pri vrednotenju čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likovna vzgoja, • Tehnika in tehnologija

ZGODOVINA ČIPKARSTVA V EVROPI	<ul style="list-style-type: none"> • Pozna definicijo čipk. • Pozna in loči različne vste čipk (npr. klekljane, kvačkane, strojne itn.). • Pozna začetke ter glavni zgodovinski razvoj čipkarstva in klekljarstva v Evropi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opredeli čipko. • Opazuje in prepozna različne vrste čipk. • Uporabi vire in literaturo. • Obišče muzeje s tekstilnimi zbirkami. • Obišče razstave čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zgodovina • Geografija • Družba • Slovenščina • Likovna vzgoja
-------------------------------------	--	--	--

Operativni cilji in vsebine predmeta KLEKLJANJE 3

VSEBINA	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI IN GRADIVA ZA OBRAVNAVO	MEDPREDMETNE POVEZAVE
IDRIJSKI RIS	Učenec zna: <ul style="list-style-type: none"> • prepoznati vzorce za idrijski ris, • v barvah MBS prerisati načrt za nasutek in klekljanje idrijskega risa, • prebrati in razumeti načrt v MBS za klekljanje idrijskega risa. • Usvoji pojem idrijski ris. 	<ul style="list-style-type: none"> • Črno-belo predlogo za načrt nasnutka in klekljanja idrijskega risa preriše z ustreznimi barvami MBS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika • Tehnika in tehnologija
	Učenec zna: <ul style="list-style-type: none"> • nasnuti in klekljati idrijski ris ob pomoči načrta v MBS, • iz vzorca razbrati vrsto postavkov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ob uporabi načrta v MBS nasnuje idrijski ris. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija
	Učenec zna: <ul style="list-style-type: none"> • uporabljati že prej usvojeno znanje in ga nadgrajevati, • na različnih vzorcih za idrijski ris klekljati idrijski ris z ovinki, vogali, z robom z notranjimi postavki, z robom z zunanji postavki in dvojnimi sukanjem, s polnitvami iz kitic, s kombinacijami s sukanim risom, • zaključiti čipko izdelano v tehniki idrijskega risa, • ob pregledovanju različnih čipk in estetskem 	<ul style="list-style-type: none"> • Kleklja različne vzorce za idrijski ris po načrtih v MBS. Vzorci različnih zahtevnostnih stopenj vključujejo ovinke in vogale v idrijskem risu, robove z notranjimi postavki, robove z zunanji postavki in dvojnimi sukanjem, polnitve s kiticami, kombinacije s sukanim risom. • Opazuje čipko in odkriva 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija, • Likovna vzgoja

	<p>oblikovanju lastne čipke spoznati logično in praktično zgradbo čipke ter prepoznati pogoste motivne elemente idrijskega risa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uči se opazovanja in prepoznavanja estetske vrednosti čipk ter kritičnega in objektivnega vrednotenja svojega dela v primerjavi z drugimi. 	<p>morebitne napake.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popravi napake. • Zaključi čipko, izdelano v tehniki idrijskega risa. • Pregleduje zbirko čipk. • Pomaga pri vrednotenju čipk. 	
ŠIROKI RIS	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznati vzorce za široki ris, • v barvah MBS prerisati načrt za nasutek in klekljanje širokega risa in rogljičkov, • prebrati in razumeti načrt v MBS za klekljanje širokega risa in rogljičkov. • Usvoji pojma široki ris in rogljički. 	<ul style="list-style-type: none"> • Črno-belo predlogo za načrt nasutka in klekljanja širokega risa in rogljičkov prerise z ustreznimi barvami MBS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika • Tehnika in tehnologija
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nasnuti in klekljati široki ris z verižico ob pomoči načrta v MBS, • nasnuti in klekljati rogljičke ob pomoči načrta v MBS, • iz vzorca razbrati vrsto postavkov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ob uporabi načrta v MBS nasnuje in kleklja široki ris z verižico. • Ob uporabi načrta v MBS nasnuje in kleklja rogljičke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija
	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uporabljati že prej usvojeno znanje in ga nadgrajevati, • na različnih vzorcih za široki ris in rogljičke klekljati široki ris z verižico naravnost, ovinke v širokem risu, vogale v širokem risu, rogljičke, izpeljanke širokega risa in rogljičkov, polnitve iz ribic ali kitic, • zaključiti čipko, izdelano v tehniki širokega risa in izpeljank, • ob pregledovanju različnih čipk in estetskem oblikovanju lastne čipke spoznati logično in praktično zgradbo čipke ter prepoznati pogoste motivne elemente širokega risa. • Uči se opazovanja in prepoznavanja estetske 	<ul style="list-style-type: none"> • Kleklja različne vzorce za široki ris po načrtih v MBS. Vzorci različnih zahtevnostnih stopenj vključujejo široki ris z verižico, ovinke in vogale v širokem risu, rogljičke, polnitve iz ribic ali kitic in izpeljanke iz širokega risa in rogljičkov, npr. pogačke, kranclnovke, srčkovke. • Opazuje čipko in odkriva morebitne napake. • Popravi napake. • Zaključi čipko, izdelano v tehniki širokega risa. • Pregleduje zbirko čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnika in tehnologija • Likovna vzgoja

	vrednosti čipk ter kritičnega in objektivnega vrednotenja svojega dela v primerjavi z drugimi.	<ul style="list-style-type: none"> • Pomaga pri vrednotenju čipke. 	
UPORABA ČIPK NEKOČ IN DANES	<ul style="list-style-type: none"> • Pozna različne uporabe (klekljanih in drugih vrst čipk) v preteklosti v Sloveniji in drugod. • Pozna različne uporabe (klekljanih) čipk danes v Sloveniji in drugod. • Pozna in loči različne materiale, ki so se uporabljali in se uporabljajo za izdelavo (klekljanih) čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opazuje različne aplikacije (uporabe) čipk. • Opazuje in loči različne materiale za izdelavo čipk. • Uporabi vire in literaturo. • Obišče muzeje s tekstilnimi zbirkami. • Obišče razstave čipk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zgodovina • Slovenščina • Likovna vzgoja • Gospodinjstvo • Odkrivajmo preteklost mojega kraja

4 STANDARDI ZNANJA

Klekljanje 1

Učenec:

- zna uporabljati klekljarski pribor,
- zna klekljati kitico in jo estetsko oblikovati,
- zna uporabljati klekljarsko terminologijo,
- zna uporabljati načrte v MBS, ki vsebujejo črno, rumeno in vijolično barvo,
- zna sklekljati slepi ris z zahtevnimi elementi, kot so ovinki, vogali in nasnutki,
- pozna splošno razširjeno in lokalno klekljarsko terminologijo, začetke, osnovni razvoj in današnje stanje čipkarstva (klekljarstva) v Sloveniji.

Minimalni standardi znanja

Učenec:

- zna uporabljati klekljarski pribor,
- zna sklekljati kitico,
- prepozna načrte, narisane v sistemu mednarodne barvne skale,
- zna sklekljati slepi ris brez zahtevnih elementov,
- pozna osnovno klekljarsko terminologijo ter začetke in osnovni zgodovinski razvoj klekljarstva v Sloveniji.

Klekljanje 2

Učenec:

- zna v barvah MBS prerisati načrt za klekljanje risa z notranjimi in zunanji postavki,
- zna v barvah MBS prerisati načrt za klekljanje sukanega risa,
- zna pri praktičnem delu uporabljati načrte za klekljanje v MBS,
- zna nasnuti, sklekljati in zaključiti ris z notranjimi in zunanji postavki,
- zna sklekljati ris z notranjimi in zunanji postavki z ovinki, vogali in kvačkanjem,
- zna nasnuti, sklekljati in zaključiti sukani ris,
- zna sklekljati sukani ris z ovinki, vogali in prehodi v slepi ris in obratno,
- zna oceniti estetsko vrednost čipke,
- zna opredeliti čipko, prepozna različne vrste čipk ter pozna glavni zgodovinski razvoj čipkarstva (klekljarstva) v Evropi in njegovo sedanje stanje.

Minimalni standardi znanja

Učenec:

- pozna in razloži pomen mednarodne barvne skale,
- prepozna vzorec za ris z notranjimi in zunanji postavki,
- prepozna vzorec za sukani ris,
- zna klekljati ris z notranjimi in zunanji postavki brez ovinkov in vogalov,
- zna klekljati sukani ris brez ovinkov in vogalov,
- zna opredeliti čipko, prepozna različne vrste čipk ter pozna glavni zgodovinski razvoj čipkarstva v Evropi.

Klekljanje 3

Učenec:

- zna v barvah MBS prerisati načrt za klekljanje idrijskega risa ali za klekljanje širokega risa in rogljičkov,
- zna pri praktičnem delu uporabljati načrte v MBS za klekljanje idrijskega risa ali za klekljanje širokega risa in rogljičkov,
- zna nasnuti in sklekljati idrijski ris z zahtevnimi elementi: idrijski ris z ovinki, vogali, notranjimi in zunanjimi postavki, dvojnim sukanjem, rožicami iz kitic ali druge polnitve iz kitic in kombinacije idrijskega in sukanega risa ali zna nasnuti in sklekljati široki ris in rogljičke z izpeljankami,
- zna zaključiti čipko, izdelano v idrijskem risu ali v širokem risu,
- zna oceniti estetsko vrednost čipke,
- zna navesti različne načine uporabe čipk v preteklosti in danes v Sloveniji in Evropi ter pozna različne materiale za izdelavo klekljanih čipk.

Minimalni standardi znanja

Učenec:

- pozna in razloži pomen mednarodne barvne skale,
- prepozna vzorec za idrijski ris ali za široki ris in rogljičke,
- zna sklekljati idrijski ris z ovinki in brez drugih zahtevnih elementov ali zna sklekljati široki ris in rogljičke brez izpeljank,
- pozna materiale za izdelavo klekljanih čipk ter najbolj razširjene načine za uporabo klekljanih čipk v Sloveniji.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Priporočamo, da se praktični del pouka izvaja v dveh (blok) urah vsak drugi teden. Razlog za to je daljša priprava na delo in sama narava dela. Klekljanje čipk je dolgotrajno in natančno delo, torej zahteva neprekinjeno zbranstvo.

Vsebine so prilagojene starostni stopnji otrok, se nadgrajujejo in so zastavljene tako, da omogočajo učencem samostojno delo tudi doma, saj s tem omogočimo, da snov učenci utrdijo bolje, kot bi jo sicer samo z delom pri pouku v predvidenem letnem obsegu ur, ki je za klekljanje čipk minimalen. Samostojnost učencem omogočajo ustrezno izbrani vzorci in klekljanje ob uporabi načrtov v mednarodni barvni skali (MBS).

Učitelj nove vsebine posamezne učne enote podaja nazorno: z razlago vzorca, razlago načrta za klekljanje, narisane v MBS, in s praktičnim prikazom. Prilagaja se razvojni stopnji učenca, njegovemu predznanju in individualnim sposobnostim. Spremlja njegovo aktivnost, ocenjuje njegova prizadevanja, ga opozarja na napake, mu svetuje ter ga spodbuja pri njegovem delu.

Načrti za klekljanje, narisani v MBS, so teoretična priprava na praktično delo, vendar le, če so izrisani zares natančno. Zato je priporočljivo, da na začetku načrte v MBS pripravi učitelj, kasneje pa učencem pripravi črno-belo predlogo načrta, ki jo učenci prerišejo v barvah MBS.

Samostojno, individualno praktično delo poteka v obliki delavnice. Prav zaradi individualnega pristopa do učencev in zaradi narave dela klekljanja je dobre rezultate dela mogoče doseči edino v skupini, v kateri ni več kot 15 učencev.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Težave, ki se pojavljajo ob delu, učenec rešuje na podlagi dejanskih in predpostavljenih izkušenj in s pomočjo vodenega pogovora z učiteljem. Učitelj naj omogoči izbiranje različnih vzorcev za obravnavo določene vsebine, saj učenci pri tem uživajo in uresničujejo svoje

interese. Učitelj naj bo pozoren, do so vzorci, ki so na voljo za izbiro za obravnavo posamezne vsebine, taki, da se motivi oz elementi na njih večkrat ponovijo.

Vsebine v učnih načrtih zajemajo temeljna znanja s področja klekljanja čipk, zato na začetku obravnave posameznih vsebin ne priporočamo eksperimentiranja z materiali. Ko pa učenec posamezno vsebino dovolj dobro obvlada s preizkušenimi materiali za klekljanje čipk, je eksperimentiranje z barvami in neobičajnimi materiali in vzorci priporočljiva popestritev pouka.

Svoje izdelke učenci umeščajo (prišijejo) na že prej pripravljene učne liste, ki jih shranjujejo v zbirnih mapah. Izdelkom dodajo podatke o uporabljeni tehniki, sukancu in številu parov klekeljnov. Učne liste dopolnijo in obogatijo s kratkimi zapisi svojih opažanj ter izkušenj. Pri tem se navajajo na zapisovanje s ključnimi besedami. Pogovarjajo se tudi s starši, starimi starši idr. o njihovih izkušnjah in načinu dela. Le v urejeni mapi bo opravljeno delo ostalo pregledno, učenec pa si bo s podatki na delovnih listih in s praktičnimi izdelki lahko pomagal tudi kasneje, ko bo želel ustvarjati sam.

Vsebine v učnih načrtih se nadgrajujejo. Pomembno je, da dobro utrdimo posamezno vsebino. Izjema so vsebine pri predmetu klekljanje 3. Obe navedeni vsebini, tako idrijski ris kot široki ris, sta lahko predelani na zelo temeljni ali pa na bolj poglobljeni ravni s številnimi detajli. Zato pri predmetu klekljanje 3 dopuščamo možnost, da se učitelji na podlagi interesa, izkušenj in predznanja učencev odločijo, katero od dveh navedenih vsebin bodo obravnavali.

Pri praktičnem delu naj bo glavno vodilo, da bodo učenci klekljali čipke kar se da kakovostno v skladu s svojimi sposobnostmi. Učenci ob klekljanju doživljajo in izražajo svoja čustva, razvijajo ročne spretnosti, razvijajo natančnost in ustvarjalnost, imajo možnost za ustvarjanje lepega in razvijajo odnos do kulturne dediščine.

Ne nazadnje je klekljanje poleg tega, da zahteva natančnost in vztrajnost, že po tradiciji tudi oblika druženja. Spodbudno, pozitivno delovno okolje naj tega ne zanemari. Ustrezno izobražen in dobro pripravljen učitelj bo z ustrezno organizacijo pouka lahko dosegel dobre učne rezultate tudi v sproščenem delovnem vzdušju.

5.3 Medpredmetne povezave

Možne so različne medpredmetne povezave (tehnika in tehnologija, zgodovina, državljanska in domovinska vzgoja ter etika, likovna vzgoja, geografija, matematika, gospodinjstvo, odkrivajmo preteklost mojega kraja).

5.4 Preverjanje in ocenjevanje

Sprotno preverjanje znanja poteka med učnim procesom skozi vodeni razgovor. Preverjanje obvladovanja spretnosti in veščin poteka sprotno ob nastajanju izdelka, to je ob klekljanju čipk. Učence med preverjanjem navajamo na opazovanje izdelkov, iskanje in odpravljanje napak. Učiteljeve povratne informacije naj bodo jasno izražene tako, da omogočajo napredek učenca.

Ocenjuje se poznavanje klekljarstva/čipkarstva in praktično delo oz. izdelek. Pri ocenjevanju izdelka se upošteva kriterije za izdelavo čipke: nasnutek, pravilna izdelava klekljarske tehnike, zaključevanje, estetski videz čipke, količina sklekljane čipke glede na čas izdelave, prizadevnost in napredek učenca.

5.5 Informacijska tehnologija

Uporaba IKT se priporoča kot možnost za obogatitev pouka z dodatnimi informacijami, predvsem s slikovnim gradivom, za podajanje informacij s strani učitelja in za iskanje informacij ter spremljanje novosti tako s strani učitelja kot učenca.